

עין משפט
נר מצוה

סָה א מ״י פ״א מהל' שבת הלכה [ח] ע':
סו ב מ״י פ״ו מהלכות מעילה הלכה א':
סז ג מ״י פ״ד מהלכות תרומות הלכה א':
סז ט״ו מ״י פ״ה הלכה ט״וע"ע י"ד כ"י שלא ספיקו:

סח ד מ״י פ״ו מהלכות מעילה הלכה ה':
ה [מ״י] שס פ״ו הלכה ח:
סח ו מ״י שס פ״ו הלכה י:

תורה אור השלם

- יְאֹמַר בְּאוּ מִשָּׁה יִאְהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי וְחֲדָנוּ לִי בְּמִדְבָּר־: שְׁמוֹת ה' א וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנֵי אֹתָהּ יִשְׁעִינוּ לִי אֶל־הַנֶּגֶד:
- שְׁמוֹת י' כה
- לֹא תִזְבַּח עַל חֲמִץ דָּבָר וְבִזֵּי וְלֹא יִלְּךָ חֶלֶב חַי עַד בֹּקֶר: שְׁמוֹת כג יח
- וְצוֹ אֶת יִאְהֲרֹן וְאֶת בְּנָיו לְאֹמַר זֹאת הִנֵּה תַעֲלֶה ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַיִּלְוָה עַד בֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּחַר בְּיָדָם וְבָחִים וְעֹלֹת תִּחַרְדּוּ בָּהֶן: וְלֹא יִרְאֶה לָךְ שָׂאֵר בְּכֵל בְּגָלֶיךָ שְׁבַעַת יָמִים וְלֹא יִלְּךָ מִן הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בַּבֶּקֶר בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן לַבָּקֶר:
- דְּבָרִים טו ד
- הַזִּבְחִים וּמִנְחָה הַגִּשְׁתָּם לִי בַּמִּדְבָּר אֲרָבָעִים שָׁנָה בְּיַם יִשְׂרָאֵל: עֲמוֹס ה כה

הדברים ממנין אותו לדברים יחידים ושאינו בקי בכל הדברים אין ממנין אותו אפילו לדברים יחידים. ר' יהודה נשיאה כתב איגרתה דייקן בחוצה לארץ לר' חייא בר אבא וכתב להו דרבי שלחנו אליכם אדם גדול. ומה היא גדולתו שאינו בוש לומר לא שמעתי מזה להחטוף בפליטת והלחיר דברים ופשוטה מזה במקום שאין טעיה: הלכות שבת. הלכות הלכות שבת והלא כתוב בתורה שאסור במלאכה. ופרקינן צריכא להלכות להא דאשכחן דאתביבנא מלאכת הדוא פטור עליה. כדר' אבא. דאמר ר' אבא החופר גומא ואין כוחו לגומא אלא לטיול הפער לכסות לו צואה וכיוצא בה פטור עליה שנמצא מקלקל לגבי הגומא. דתנן כל המקלקלין פטורין. והן כמו הרים תליוין כחות השעירה. שאין כח בשעה להתחיק הנה אלא נראה תלוי ועומד בארץ. כן הלכות הללו דאי מדאורייתא ככל מלאכה אסורה ובבאה ההלכה פירשא מלאכת מחשבת כלומר אינו חייב במלאכה עד שתכין לעשות אותה מלאכה: ירושלמי כתיב ועליין ככל הדברים מקרא ומשנה ותלמוד הכל נאמרו לו למשה מסיני. אין מורין לא מן ההלכות ולא מן

י:

מלאכת מחשבת אסרה תורה. פרש"י שאינה זריכה לגופה ממין מלאכה זאת שצרכונו לא היה צנין זה בעולם ולא יתכן דאם כן בכל מלאכות נמי כגון סותר ע"מ לזנות במקומו למה מתייבז^(א) דהא לא ניחא ליה שהיה הצנין בעולם וכן בקורע ע"מ לתפור ג"כ לא ניחא ליה בקרע זה

מעולם וקורע זהה בצלצלו או מחמת טרדא וקורע בחמתו למרמי אימתיא^(ו) לכן נראה להר"י לפרש שאינו זריץ לעיקר שורש האיסור כגון הכה שאינו זריץ לגומא שהיא המלאכה וכן מוציא מת צמטה והרצה דחשיב פ' המנייע (שבת דף גז:). ולא דמו למלאכת המשכן שהיו זריכים לעיקר המלאכה מכזה משום טורח הפחמין וזידת מחשים וחלוון וכן כולם כיוצא בזה^(ז): **חֲוָנוּ חָגָא**. י"מ לשון ממולות כמו יחוונו ויחוונו כשכור (תהלים קו): **בְּזִמְנוּ חָג הוּא דְרָא יִיָּין (והתניא) וכו'.** כי מוקמינן קרא צמגינה לא שיץ לאקשויי צמגינה הוא דלא ילין הא כל שאר קרצנות ילין הא כתיב כל הלילה עד הבקר ומוקמינן לה לכל העולין על המזבח דהא איכא למימר דלא הוה מוקמינן קרא רק לעולה שצריכא כולה כליל כמו עולה אצל שאר קרצנות כגון שלמים ומגיגות שאינם כליל לא: **וְיֵאָר יִיָּין מִן הַבֶּשֶׂר**. ואף על גב דמוקמינן לקרא צפרק אלו

דצרים (פסחים דף עא. עב) צמגינה שנאכלת לשני ימים ולילה אחד ועוד דזשר כתיב דמשמע אכילה אדם מ"מ מפקינן מנייה תרתי מדכתיב ציוס הראשון לַבָּקֶר ולא כתיב ציוס השלישי: **לַעֲבוֹר עֲצִיו בִּשְׁנֵי לָאוֹיִן**. ואע"ג דלמרינן צעלמא^(ט) כל היכא דאיכא למידרש דרשנין ולא מוקמינן בלואי ימידי הכא שאני שאין להעמידו בקרנן חדש שלא מצינו כיוצא בו בתורה ודומה לו כמו שמצינו בדרש גמיות (דף ד. ד.) דמוקמינן לא יגלה בשומרת יבס של אצוי בללא יתירא ולא מוקמינן ליה בלנוסת אצוי: **וַיַּחְוָנוּ אִי בַּמִּדְבַּר**. ולא ילין חלצו חגי אמת ללמד על ג"ש

דמיירי צמגינה ולא בשאר קרצנות: **מַעֲיָרוֹת מַכְתָּב בְּתִיבֵי וְכוּ' (י)** ^(ט) **מְקָרָא מוּעֵב וּהֲלָבוֹת מְרֻבּוֹת**. מתוך פרש"י משמע שהוא פירוש התלויין בשערה שיש צו הלכות מרצות תלויין ברזנו מקרא מועט כהר התלוי בשיער הראש וקשה למורי מאי פריך בגמרא מעילות מתכז כתיבי ודאי כתיבי אצל יש צה הלכות הרצה והיינו מקרא מועט והלכות מרצות ומייה לפי מה שפירש רש"י

תלויות ברזנו משמע דסבירא ליה דצהדיא ליה כתיבי אף גצי שנת

פירש מיכתב כתיבי פ"י טוצא אזהרות כתיבי בשנת מאי מקרא מועט דקאמר מתני' והכי לא אפשר לי לפרש גבי מעילות וגם משמע דצהדיא קאמר דכתיבי וגראה להר"ר אלחנן לפרש דמילתא בצאפי נפשיה היא מקרא מועט וקאי לאהלות ויש צהן מקרא מועט אצל ההלכות מרצות וצכמה ספרים יש ריוח צין מקרא מועט אדלעיל א"כ משמע דמילתא בצאפי נפשיה הוא אף צתוספתא (פ"ב) תנא מקרא מועט והלכות מרצות כהררין התלויין בשערה ואין להם על מה שיסמכו מכאן היה אומר רבי יהושע נכחד בצנחר ר"ל מקרא מועט ותולה ברזנו מועט דמשמע כדפירש רש"י ופירש כדפרש"י על הא דקאמר מקרא מועט שצרזנו נתנו: **נִתְּנָה לְחִבְרוּ מַעַל**.

מִשְׁקָל שְׁקָלָה מַה אִי הוּא מַה אִי חִבְרוּ. יש מימה דודאי שניה הרצה כיון שנתנה לחברו יש לו למעול משום טובת הנאה של שאלה דלמרינן פרק השואל (צ"מ דף גט). המשאלי קורדוס של הקדש מעל לפי טובת הנאה של חברו וחברו מותר לנקע צו לכתחלה אצל כי לא נתנה אכתי לא נהנה ממנה כלום וי"ל דהכא מיירי שמתכין להוציא מרשות הקדש ובצמחות (דף קא.)^ב פירשתי:

התוספתות הלא מן האגדות אלא מן התלמוד. ר' חנניא בשם שמואל אמר אין למידין מן ההוראה ולא מן המדרש דאיכא מאן דפליג אבל בהאי דחא פליג עבדי: חגיגות וזבח הירא. דלמא הקפה דער סיבוב הוא דכתיב יחוונו ויחוונו כשכור. ודחיא טובא דברים פשוטין הן. ואסיקנא אלא בגי"ש גמיר לה אחיא מבר מדרב כתיב הכא ויחוונו לי במדבר. וכתיב הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר. אי הכי אמאי תנינן כהורים תלויין בשערה הן. ופרקינן דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן. מעילות נמי אוקימנא בהא נזכר בעל הבית ולא נזכר השליח. השליח מעל. שליח מי הוות ליה יריעא דאינון מעות של הקדש דלמעול. בשלמא מוציא מעות הקדש לחלוין אמרינן הות ליה למידק וביקן דלא דק מעל. אבל שליח מי איכא למימר הכי.

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

מלאכת מחשבת. שהמחשבה חשבה דעתו ונתכוון לה וזה לא נתכוון לה לצנין זה לפיכך פטור וחו רזנו מועט דלילו מלאכת מחשבת בשבת לא כתיבא אלא במשכן הוא דכתיב^(א) ולפי שמצן צפרשת ויקהל פרשת שבת לפרשת משכן אנו למדין מלאכת מחשבת לשבת: **מִיִּכְכֵּז כְּסִינֵן**. דלמרינן לעיל^(ב) מוחגותם אותו^(ג): **חֲוָנוּ חָגָא**. להרצות שמחה: **דְּלֵמָא הִי קֹאֲמַר רַחֲמָנָא אֲחֵלוּ וַשְׁחוּ וְחֲוָנוּ חָגָא קִמְאִי**. והאי זכמים דקרא לזו שלמים נינהו אלא וצחת צשר לאכול: **חֲלַצ הִנֵּה צוֹמֵן חָגָא**. אם צאת להקריב קרצנות נדריך ברגל לא ילינו חוץ למזבח בעלות השחר: **הָא כֹל שֶׁנֶּהֱיָ יִלְוֵנוּ**. צממיה: **עַד הַבֶּקֶר כְּסִיב**. היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר מכאן אנו למדין^(ד) שמעלה כל הלילה אצרים ופדרים של קרצנות שנשחטו היום אצל לא מעלות השחר ולמעלה דנפסלו צלינה: **וּמֵאִי כְּהֲרִינן סְתוּיִין**. גזרה שזר ראייה גדולה היא: **דְּצִיר סוּרָה מִקְנֶנָּה לֹא יִלְפִינן**. הלכך רזנו צעלמא^(ה): **הַשְׁלִיחַ שַׁעֲשֵׂה שְׁלִיחוּתוֹ**. צעל הבית שהיו צידו מעות הקדש ונתחלפו צמעותיו ונתנן בשוגג לשליח ואמר לו קח לי מהם חלוק או טלית אם עשה שליחותו צעל הבית מעל.

וזה כהררין שיש לתמוה ולומר וכי שליח זה חטא שהוציא מעות הקדש וצעל הבית מתחייב קרן וחומש ולהציא אשם מעילות והכי ידוע לנו בכל הש"ס שאין שליח לדבר עבירה שיהא שולח מתחייב על ידי שלוחו: **מַעֲיָלָה יִלְפִינן חֲטָא חֲטָא מִסְרומָה**. למה דצרים נאמר צמורת כהנים^(ו) נאמר צמעילה וחטאה צשגגה מקדשי ה' (ויקרא ה) ונאמר צמרומה ולא תשארו עליו חטא (צמדבר יח) מה המס שלוחו כמותו דכתיב כן תרימו גם אתם (שם) ואמר מר^(ז) גם אתם לרצות שלוחכם: **נוֹכַר צַעַל הַצִּיט צו'.** צרימא היא צפ' צמאר דמעילה: והכי גרסינן **לנדחמא נוכר צעל הציט שזן של הקדש עד שלא יגיע שליח אצל חנוני ולא נוכר שליח והוציאן השליח חייב: שליח עניא מאי עצה**. נהי דצעל הבית פטור דכיון דנוכר אץן סהדי דמו לא ניחא ליה בשליחותיה דהאיך ומהשתא לאו שלוחו הוא ומיחא שליח מאי עזיב: **מִיּוֹד דְּהוּס**. אשאר כל מוציאין מעות הקדש לחולין בשוגג שימעלו אף זה בשוגג הוציא דכיון שציעל המשלח שליחותו הוה ליה איהו מוציא: **הוּא מַעַל** לחולין: שנתנס לו הוציאן מיד הקדש הוא צה דהא ידידיה היא ועליה דכל

דאיך נפשיה הוא אף כהן שלוחו של אדם כמותו אף כהן שלוחו של אדם כמותו אלא אמר רבא לא נצרכא אלא לכדתניא^(א) הנוכר בעל הבית ולא נוכר שליח מעל שליח עניא מאי קא עבדי היינו כהררין התלויין בשערה אמר רב אשי מאי קושיא דלמא מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין אלא אמר רב אשי לא נצרכא אלא לכדתנן^(ב) הגמל אבן או קורה של הקדש הרי זה לא מעל נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל מכדי מישקל שקלה מה לי הוא^(ג)ומה לי חבירו היינו כהררין התלויין בשערה ומאי קושיא דלמא כדשמואל דאמר שמואל^(ד) הכא בגובר

דאיך לשלומי להקדש כדכתיב ואשר חטא מן הקדש ישלם (ויקרא ה: דכל דקאמר מתני' והכי לא אפשר לי לפרש גבי מעילות וגם משמע דצהדיא קאמר דכתיבי וגראה להר"ר אלחנן לפרש דמילתא בצאפי נפשיה היא מקרא מועט וקאי לאהלות ויש צהן מקרא מועט אצל ההלכות מרצות וצכמה ספרים יש ריוח צין מקרא מועט אדלעיל א"כ משמע דמילתא בצאפי נפשיה הוא אף צתוספתא (פ"ב) תנא מקרא מועט והלכות מרצות כהררין התלויין בשערה ואין להם על מה שיסמכו מכאן היה אומר רבי יהושע נכחד בצנחר ר"ל מקרא מועט ותולה ברזנו מועט דמשמע כדפירש רש"י ופירש כדפרש"י על הא דקאמר מקרא מועט שצרזנו נתנו: **נִתְּנָה לְחִבְרוּ מַעַל**.

מִשְׁקָל שְׁקָלָה מַה אִי הוּא מַה אִי חִבְרוּ. יש מימה דודאי שניה הרצה כיון שנתנה לחברו יש לו למעול משום טובת הנאה של שאלה דלמרינן פרק השואל (צ"מ דף גט). המשאלי קורדוס של הקדש מעל לפי טובת הנאה של חברו וחברו מותר לנקע צו לכתחלה אצל כי לא נתנה אכתי לא נהנה ממנה כלום וי"ל דהכא מיירי שמתכין להוציא מרשות הקדש ובצמחות (דף קא.)^ב פירשתי:

התוספתות הלא מן האגדות אלא מן התלמוד. ר' חנניא בשם שמואל אמר אין למידין מן ההוראה ולא מן המדרש דאיכא מאן דפליג אבל בהאי דחא פליג עבדי: חגיגות וזבח הירא. דלמא הקפה דער סיבוב הוא דכתיב יחוונו ויחוונו כשכור. ודחיא טובא דברים פשוטין הן. ואסיקנא אלא בגי"ש גמיר לה אחיא מבר מדרב כתיב הכא ויחוונו לי במדבר. וכתיב הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר. אי הכי אמאי תנינן כהורים תלויין בשערה הן. ופרקינן דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן. מעילות נמי אוקימנא בהא נזכר בעל הבית ולא נזכר השליח. השליח מעל. שליח מי הוות ליה יריעא דאינון מעות של הקדש דלמעול. בשלמא מוציא מעות הקדש לחולין אמרינן הות ליה למידק וביקן דלא דק מעל. אבל שליח מי איכא למימר הכי.

מִשְׁקָל שְׁקָלָה מַה אִי הוּא מַה אִי חִבְרוּ. יש מימה דודאי שניה הרצה כיון שנתנה לחברו יש לו למעול משום טובת הנאה של שאלה דלמרינן פרק השואל (צ"מ דף גט). המשאלי קורדוס של הקדש מעל לפי טובת הנאה של חברו וחברו מותר לנקע צו לכתחלה אצל כי לא נתנה אכתי לא נהנה ממנה כלום וי"ל דהכא מיירי שמתכין להוציא מרשות הקדש ובצמחות (דף קא.)^ב פירשתי:

התוספתות הלא מן האגדות אלא מן התלמוד. ר' חנניא בשם שמואל אמר אין למידין מן ההוראה ולא מן המדרש דאיכא מאן דפליג אבל בהאי דחא פליג עבדי: חגיגות וזבח הירא. דלמא הקפה דער סיבוב הוא דכתיב יחוונו ויחוונו כשכור. ודחיא טובא דברים פשוטין הן. ואסיקנא אלא בגי"ש גמיר לה אחיא מבר מדרב כתיב הכא ויחוונו לי במדבר. וכתיב הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר. אי הכי אמאי תנינן כהורים תלויין בשערה הן. ופרקינן דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן. מעילות נמי אוקימנא בהא נזכר בעל הבית ולא נזכר השליח. השליח מעל. שליח מי הוות ליה יריעא דאינון מעות של הקדש דלמעול. בשלמא מוציא מעות הקדש לחולין אמרינן הות ליה למידק וביקן דלא דק מעל. אבל שליח מי איכא למימר הכי.

מסורת הש"ס

^(א) [צ"ל:גי:ושי"ז].^(ב) [צ"ק: כ: דגה:ט.].^(ג) א קדושין מב: דקדים מד. מעילה כ. מהנכות ^(ד) ^(ה) [צ"ל:טו:].^(ו) [צ"ל:טו:].^(ז) [צ"ל:טו:].^(ח) מעילה כא. קדושין ג. ^(י) מעילה יט: צ"ק כ: צ"מ ^(יא) ^(יב) מ"ש דכי נטל הוא דלא מעל ומ"ש כי נמטה לחזירו דמעל רש"י צמעילה ^(יג) ^(יד) [מעילה כ.].^(טו) [שמות לה.].^(טז) [דף ט.].^(יז) [ויקרא כג.].^(יח) [מעילה כא.].^(יט) [ויקרא דבורא דחובא פרשה יא.].^(כ) [צ"מ ככ.].^(כא) [וע"ע מו' שבת דג. דיה ר' שמעון].^(כב) [נפסלים כד.].^(כג) [ש"ך לעיל ע"א צממיה].^(כד) [צ"ד'ה אע"ג].

הגהות הב"ח

^(א) גמ' ואי סלקא דעתך דחוגא חגא הוא מרצה: ^(ב) רש"י ד"ה דכרי מורה וכו' צעלמא הוא הס"ד: ^(ג) רוב' ד"ה מלאכת וכו' פרש"י בגוון מלאכה זאת וכו' צ"מ לזנות צמקומו למה מחייב והלא ניחא ליה שלא היה הצנין בעולם וכן בקורע יריעיה שנפול בה דרנא ע"מ לתפור ברצונו לא היה נופל בה וכן תופר בגד קרוע גם כן לא ניחא ליה בקרע זה מעולם וקורע צאלנו כ"ל וזמית הכא נתחק: ^(ד) בא"ד למרמי אלותמיה דחייב התם צריך למלאכה שיהא בעולם ואין לומר דלא ניהא ליה שיעטרך למרמי אימתיא דאם כן מפסי מורסא לעשות לה פה יהא פטור דודאי טוב היה דלא היתה מורסא לן נראה להר"י: ^(ה) ד"ה [מעילות] מתכז וכו' ומאי מקרא מועט:

מוסף רש"י

שייך לעמוד הקודם. מנין שנשבעין לקיים את המצוה. כדי שלא יוכל לחזור צו (ותפורה ג.) **חזא פלפלא**. גרשון אחד (ויוסא פה:). ואין צריך אלא לפעירה. לכסות טאה (שבת עג:). פטור עלייה. כדמפרש טעמא דכיון דאין צריך אלא לטפירה ולא לגומא אינו צויה ולא חורש אלא מקלעין וכל המקלקלים פטורים (ביצה ח.) ואין כאן משום צנין צית דקלקול הוא וליריעה נמי לא חייב אצל אם היה צריך לה חייב משום צוה (שבת עג:). עד כאן שייר לעמוד קודם.

מלאכת מחשבת. שהיא מלאכת אומנות, אסרה תורה. שנתמכה פרשת שבת למלאכת המשכן ויקהל, והתם מלאכת מחשבת כתיב (ביצה יא:) ומלאכת מחשבת שהעשה אותה ממתכין למלאכה גמורה אלא ששגג בשבת או פטור שמלאכה זו מותרת (נחבים טז.) שמתכין לעשות מלאכה וכפסור שהיום חול (צ"ק ב:) שחשב לעשות זאת שחשב למעול שחשב (נחבים טז:) שחשב ומתכין למלאכה זו עצמה (כריתות יט:). מדרבי קבלה. נציאוס וכמוסים (צ"ק ב.) בעל הבית מעל. ומציא